

Η στρατηγικής σημασίας βάση της Σούδας και οι "διευκολύνσεις" στους Αμερικάνους

Σούδα, το σταυροδρόμι των σημαντικότερων θαλάσσιων οδών. Ποιο καθεστώς ισχύει, πού χρησιμοποιήθηκε, τι προβλέπει η συμπληρωματική συμφωνία αναβάθμισης

Στέφανος Νικήτας

news247 Σεπτέμβριος 01 2013 10:08

Κάθε φορά που οι Η.Π.Α είτε μόνες τους είτε με τη συμμετοχή των συμμάχων της αποφασίζουν την πολεμική εμπλοκή τους στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής ανακύπτει θέμα "διευκόλυνσης" των στρατευμάτων της στη Βάση της Σούδας.

Ποιο είναι το καθεστώς της βάσης και ποιες οι διευκολύνσεις των Αμερικανών
Τεράστια είναι η στρατηγική σημασία της Βάσης της Σούδας. Η βάση χρησιμοποιήθηκε εκτενώς από τους Αμερικανούς στις επιχειρήσεις τους εναντίον του Ιράκ τόσο το 1991 όσο και το 2003, αλλά και στον πόλεμο του Αφγανιστάν.

Ως σταυροδρόμι των σημαντικότερων θαλάσσιων οδών για την προβολή της ναυτικής ισχύος των ΗΠΑ, το λιμάνι της Σούδας αποτελεί πολλαπλασιαστική ισχύος.

Από τη βάση μπορούν να έχουν τον έλεγχο της Μεσογείου, του Εύξεινου Πόντου, της Ερυθράς Θάλασσας και να διεισδύουν ασφαλώς στη Μέση Ανατολή (μέσω και του φίλιου Ισραήλ).

Η γενική συμφωνία που διέπει το καθεστώς της βάσης της Σούδας είναι η Mutual Defence Cooperation Agreement που υπεγράφη το 1990, όταν υπουργός Εξωτερικών ήταν ο σημερινός Πρωθυπουργός κ. Αντ. Σαμαράς.

Σε αυτό το πλαίσιο συμφωνήθηκε η παραχώρηση ναυτικών και αεροπορικών διευκολύνσεων προς τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η συμφωνία έχει συμπληρωθεί έκτοτε από διάφορα Μνημόνια Κατανόησης (MoUs) επί διαφόρων ειδικότερων ζητημάτων. Ωστόσο οι διευκολύνσεις παραχωρούνται κατόπιν άδειας της ελληνικής κυβέρνησης. Η βάση της Σούδας βρίσκεται υπό ελληνική διοίκηση. Το αμερικανικό πολεμικό ναυτικό όμως διατηρεί τη διοίκηση και τον έλεγχο στο δικό του προσωπικό, υλικό και λειτουργίες όταν χρησιμοποιεί εγκαταστάσεις. Για τις Ηνωμένες Πολιτείες όμως, η Σούδα αποτελεί προκεχωρημένη βάση ανεφοδιασμού για τις επιχειρήσεις τους στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή. Οι Αμερικανοί μπορούν να χρησιμοποιούν δεξαμενές καυσίμων στη Σούδα, τις οποίες γεμίζουν με δικό τους καύσιμο.

Το "καμάρι" των ναυτικών εγκαταστάσεων της Σούδας είναι το περίφημο κρηπίδωμα K-14. Κατασκευασμένο με κονδύλια του NATO, το K-14 μπορεί να φιλοξενήσει αεροπλανοφόρο. Το μήκος του υπολογίζεται περίπου 300 μέτρα και το πλάτος του περίπου 100 μέτρα. Αυτό το στοιχείο προσφέρει συγκριτικό πλεονέκτημα στη Σούδα, καθώς πρόκειται για τη μοναδική τέτοια εγκατάσταση στη Μεσόγειο.

Οι Αμερικανοί τα τελευταία χρόνια δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα και στον τομέα των επικοινωνιών. Έχουν εξοπλίσει τη Σούδα και της έχουν αναθέσει ρόλο "μεγάλου αδελφού" σε μια περιοχή, εναέρια και θαλάσσια, από τον Καύκασο μέχρι τη Μέση Ανατολή.

Στο αεροπορικό κομμάτι της βάσης, οι Αμερικανοί διατηρούν δικό τους τμήμα, που το διοικούν αποκλειστικά οι ίδιοι, εντός της 115 Πτέρυγας Μάχης της Πολεμικής Αεροπορίας. Εκεί μπορούν να φιλοξενηθούν όλοι οι τύποι αεροσκαφών, από μαχητικά ως και μεταγωγικά C-130.

Στη Σούδα υπάρχει επίσης ένα από τα ελάχιστα ανά τον κόσμο κέντρα Foracs. Πρόκειται για κέντρο στο οποίο επισκευάζονται τα ηλεκτρονικά συστήματα πολεμικών πλοίων όταν αυτά απομαγνητίζονται και αποσυντονίζονται.

Υπολογίζεται ότι περισσότεροι από 600 Αμερικανοί υπηρετούν στη βάση της Σούδας. Οι ΗΠΑ πληρώνουν και συντηρούν όλες τις εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν, ενώ στο πλαίσιο των ανταλλαγμάτων συνέδραμαν στον εκσυγχρονισμό του τοπικού Ναυτικού Νοσοκομείου.

Που χρησιμοποιήθηκε

Στον πόλεμο του Ιράκ 2 (Επιχείρηση "Σοκ και Δέος") για το κρίσιμο διάστημα της επίθεσης του 2003 (Μάρτιος-Απρίλιος) 5.270 αεροσκάφη, αμερικανικά και συμμαχικά, προσγειώθηκαν ή πέρασαν από τη Σούδα. Στην πλειοψηφία τους ήταν μεταφορικά αεροσκάφη, ενώ η βάση αποτέλεσε ορμητήριο για καθημερινή απογείωση 22-28 κατασκοπευτικών και ηλεκτρονικού πολέμου αεροσκαφών, ιπτάμενων τάνκερ και ραντάρ.

Στο ναυτικό επίπεδο περίπου 200 πλοία (αεροπλανοφόρα, φρεγάτες, υποβρύχια) έδεσαν στη Σούδα. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της προετοιμασίας των ΗΠΑ για την επιχείρηση "Σοκ και Δέος" εγκαινιάστηκε η προβλήτα K14 με τη φιλοξενία 16 υποβρυχίων.

Για πρώτη φορά λειτούργησε επιχειρησιακό σκέλος για τα πυρηνοκίνητα υποβρύχια των ΗΠΑ στη Σούδα, όπως επίσης και ένα δίκτυο κεραιών επικοινωνιών.

Ευρέως χρησιμοποιήθηκε η βάση και στις επιχειρήσεις στο Αφγανιστάν είχε εμπλοκή στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας (από το 2001) και σε κάθε νατοϊκή δραστηριότητα (και όχι μόνο) στην ευρύτερη περιοχή λειτουργώντας και ως διαμετακομιστικός σταθμός.

Περίπου 1.000 στρατιωτικοί και ειδικοί του NATO χρησιμοποίησαν ό,τι πιο σύγχρονο αμυντικό σύστημα υποκλοπών επικοινωνιών, ηλεκτρονικών παρεμβολών, παρακολούθησης και φωτογράφισης, σε ξηρά, θάλασσα και αέρα στις περιοχές μεταξύ Πελοποννήσου, Σούδας και Λάρισας.

Μια βάση μια ιστορία

Από το 1947 άρχισαν να συζητούνται και να υπογράφονται Ελληνοαμερικανικές συμβάσεις αμυντικής συνεργασίας. Η ιδέα χρησιμοποίησης της Σούδας σχηματίστηκε το 1950, έναρξη δε εργασιών διαμόρφωσης της βάσεως έγινε μετά δύο έτη.

Μετά τη Μεταπολίτευση κυριάρχησαν τα συνθήματα έξω οι βάσεις, οι βάσεις φεύγουν, όμως, επί Πρωθυπουργίας Ανδρέα Παπανδρέου έγιναν διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας, πώς θα συνεχιζόταν το καθεστώς των βάσεων στην Ελλάδα, για να 'ρθει ο υπουργός Εξωτερικών Α. Σαμαράς επί κυβέρνησης Μητσοτάκη να οριστικοποιήσει την παραμονή μιας μόνο βάσεως, αυτής της Σούδας με τον νόμο 1893/90 ΦΕΚ 106/6-8-90 τεύχος πρώτο.

Η σύμβαση αυτή ανανεώθηκε με μια άλλη, την CTA (Comprehensive Technical Arrangement) που κυρώθηκε στη Βουλή επί υπουργίας στο ΥΠΕΞ κ. Α. Λοβέρδου τον Ιούλιο 2003, όπου συμπεριελήφθησαν οι απ' το 1947 πάσης φύσεως διμερείς συμβάσεις, συμφωνίες, διακοινώσεις, επιστολές, παραρτήματα, πρωτόκολλα, με ακαταλαβίστικους και διφορούμενους όρους, που αν χρειαζόνταν θα εφαρμοσθούν αφηνιδιαστικά όταν προέκυπτε τέτοια ανάγκη.

Με τα δραματικά γεγονότα λοιπόν στα βόρεια παράλια της Αφρικής επανεμφανίστηκε ο αμερικανικός στόλος στη Μεσόγειο, στέλνοντας προπομπό ένα αεροπλανοφόρο και δύο αντιτορπιλικά, για ν' ακολουθήσει η πλήρης δύναμή του, όπως στη 10ετία του '70 και του '80.

Η συμπληρωματική συμφωνία αναβάθμισης

Στις 13 Ιούνη 2001 στις Βρυξέλλες από τους υπουργούς Εξωτερικών, Ελλάδα και ΗΠΑ, Γ. Παπανδρέου και Κ. Πάουελ, υπογράφηκε στα πλαίσια της ετήσιας ανανέωσης παραμονής των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα, συμπληρωματική συμφωνία με τον τίτλο "Συνολική Τεχνική Συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Δημοκρατίας και ΗΠΑ", που ήρθε προς κύρωση στη Βουλή από την κυβέρνηση.

Πρόκειται για τη συμφωνία που καθιερώνει καθεστώς γενικευμένης ετεροδικίας για όλους τους Αμερικανούς (καθεστώς ετεροδικίας υπήρχε και πριν, αλλά τώρα επεκτάθηκε, αφού επεκτάθηκε και η κίνηση των ΑμερικανοΝΑΤΟικών σ' όλη την Ελλάδα, προκειμένου να διευκολύνεται η διεξαγωγή των πολέμων), στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό, που βρίσκονται με κρατική αποστολή στην Ελλάδα.

Η συμφωνία αυτή είναι συμπληρωματική της ισχύουσας συμφωνίας για τις αμερικανικές βάσεις, του 1990 (MDCA). Η συμπληρωματική αυτή συμφωνία καλύπτει εκτός από το προσωπικό των βάσεων και τους Αμερικανούς που υπηρετούν στις ΝΑΤΟικές εγκαταστάσεις και στα ΝΑΤΟικά στρατηγεία στην Ελλάδα και οποιονδήποτε άλλο Αμερικανό πολίτη, στον οποίο θα δίνεται το "χρίσμα" του μέλους της αποστολής.

Είναι χαρακτηριστικό ότι βάση για την παρούσα συμφωνία, όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση, είναι εκτός από τη συμφωνία του 1990, η "Σύμβαση μεταξύ των κρατών - μελών της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού για το Νομικό Καθεστώς των Δυνάμεων αυτών" του 1951.

Οι βάσεις σήμερα

Οι αμερικανοΝΑΤΟικές βάσεις στη χώρα μας, μετά τις 11 Σεπτεμβρίου 2001 τέθηκαν σε ύψιστο βαθμό πολεμικής ετοιμότητας. Ήδη η Ελλάδα με την ενεργοποίηση του άρθρου 5 του ΝΑΤΟ τέθηκε κατ' ουσία σε εμπόλεμη κατάσταση. Να σημειωθεί ακόμα πως για πρώτη φορά τόσο αποκάλυπτα ελληνική κυβέρνηση προσφέρει τις βάσεις και το ελληνικό έδαφος στη διάθεση των Αμερικανών. Σε τέτοια έκταση δεν είχε γίνει ούτε στον αραβοϊσραηλινό πόλεμο του 1967.

Οι ΗΠΑ με την έναρξη των βομβαρδισμών κατά του Αφγανιστάν απαίτησαν και τους διατέθηκε ο ελληνικός εναέριος χώρος για τη διέλευση των αεροσκαφών τους, μεταγωγικών και μαχητικών.

Σε πολεμική κινητοποίηση τέθηκαν η αεροναυτική βάση της Σούδας και η βάση του Ακτίου, που αποτελεί προκεχωρημένη βάση εξόρμησης των ιπταμένων ραντάρ (ΑΒΑΚΣ). Στην υπηρεσία του ΝΑΤΟ και των Αμερικανών τέθηκαν άμεσα και τα ραντάρ της Πολεμικής Αεροπορίας, από τα οποία παρέχεται κατευθείαν εικόνα στα ΝΑΤΟικά επιτελεία μέσω του αεροπορικού στρατηγείου της Νάπολης.

Την ίδια ώρα το ΝΑΤΟικό περιφερειακό στρατηγείο της Λάρισας συμμετείχε ενεργά στην πολεμική κινητοποίηση. Και αυτό ένα είδος ΝΑΤΟικής βάσης είναι.

Σήμερα υπάρχει επίσημα επί του ελληνικού εδάφους μόνο μία αμερικανική βάση, η υπέρ-βάση της Σούδας, όπου έχουν συγκεντρωθεί οι δραστηριότητες και των άλλων αμερικανικών βάσεων που έκλεισαν (Ν. Μάκρη, Ελληνικό, Γούρνες). Η βάση αυτή είναι η μόνη που διέπεται από το καθεστώς της ελληνοαμερικανικής συμφωνίας για τις βάσεις, που μπήκε σε ισχύ το 1990 και συνεχίζει να είναι σε ισχύ και σήμερα με ετήσιες ανανεώσεις.

Η βάση της Σούδας, εξάλλου, εντάσσεται, σύμφωνα με τις πρόσφατες κυβερνητικές δηλώσεις, στις "επιχειρησιακές διευκολύνσεις" που παρέχει η Ελλάδα στα αμερικανικά πολεμικά πλοία και αεροσκάφη τα οποία πήραν μέρος στον πόλεμο του Αφγανιστάν και στο Ιράκ. Η προσφορά της βάσης της Σούδας στην εξυπηρέτηση των αμερικανικών σχεδίων είναι ιδιαίτερα σημαντική και αναντικατάστατη.

Η Κρήτη, στην καρδιά της Μεσογείου, προσφέρεται ως το βασικότερο στήριγμα του βου Στόλου και άλλων μονάδων για επιχειρήσεις σε οποιαδήποτε κατεύθυνση. Επίσης, η Σούδα συνδέεται επιχειρησιακά με τις αγγλικές βάσεις της Κύπρου και κατέχει στρατηγική θέση στους σχεδιασμούς των Αμερικανών για την ευρύτερη περιοχή. Μαζί δε με τις εγκαταστάσεις των ραντάρ στη Ζήρο της Κρήτης αποτελεί έναν ενιαίο ιστό με τη βάση στο Ιντσιρλίκ της Τουρκίας και τις αμερικανικές βάσεις στη Γερμανία.

Η Σούδα αποτελεί ναυτική και αεροπορική βάση για τις αμερικανικές δυνάμεις, που βρίσκονται στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου. Δεν είναι απλά μια ξένη βάση σε ελληνικό έδαφος, αλλά έχει χαρακτήρα αμερικανικού εδάφους. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο παράρτημα της ελληνοαμερικανικής συμφωνίας υπάρχει συγκεκριμένη διατύπωση, η οποία παρέχει τη δυνατότητα στους Αμερικανούς να αποβιβάζουν στο νησί τμήματα πεζοναυτών, που προορίζονται για επιχειρήσεις στην ευρύτερη περιοχή.

Οι αμερικανο-NATOικές βάσεις στην Ελλάδα και ειδικότερα η βάση της Σούδας, έπαιξαν και συνεχίζουν να παίζουν ρόλο υποστήριξης των πολεμικών επιδρομών κατά λαών της περιοχής. Κατά τον πρόσφατο πόλεμο του ΝΑΤΟ κατά της Γιουγκοσλαβίας, η βάση ήταν σε κατάσταση πολεμικής ετοιμότητας και εξυπηρετούσε τις επιχειρησιακές ανάγκες του ΝΑΤΟ, λειτουργώντας είτε ως κατασκοπευτικό είτε ως επιχειρησιακό κέντρο για την εκτέλεση των ΝΑΤΟικών αεροπορικών επιδρομών. Τέτοιο ρόλο έπαιξε και στη διάρκεια των ΝΑΤΟικών βομβαρδισμών κατά των Σέρβων της Βοσνίας, πριν από την επιβολή της συνθήκης του Ντέιτον. Επίσης, και κατά την επιδρομή των ΗΠΑ ενάντια στη Λιβύη το 1986, κατά την περίοδο της επίθεσης στον Περσικό Κόλπο το 1991.

Ανάλογη πολεμική ετοιμότητα επέδειξαν η βάση της Σούδας και οι άλλες αμερικανικές βάσεις στην Ελλάδα την περίοδο του Πολέμου των 6 ημερών στη διώρυγα του Σουέζ, κατά τον αραβοϊσραηλινό πόλεμο, το 1973, στην επιδρομή των Ισραηλινών στο Λίβανο.

Πηγή: Το Βήμα, Ελεύθερος Τύπος, Ριζοσπάστης, cretalive.gr, epohi.gr, kmas01.pblogs.gr